

ΚΡΗΤΙΚΑΙ ΔΟΞΑΣΙΑΙ

Περὶ νηρηίδων συμπληρωτικά. — Τελώνια. — Ὑδωρ.

Εἰς τὴν προηγουμένην περὶ δαιμόνων πραγματείαν εἶπομεν ὅτι αἱ νηρηίδες ὑπεραγαπῶσι τὸν χορὸν, ἀλλ' ἤδη μανθάνομεν ὅτι ἐκτὸς τούτου παίζουσι καὶ τὴν λύραν θαυμασίως, ἔχουσι δὲ καὶ τὴν καλοσύνην νὰ διδάσκωσι τὴν τέχνην αὐτῶν ταύτην πρὸς τοὺς φιλομούσους θνητοὺς καὶ μάλιστα τοὺς ποιμένας. Γίνεται δὲ ἡ διδασκαλία οὕτω πως :

Ὁ φιλόμουσος μεταβαίνει εἰς ἔρημόν τι σταυροδρόμιον κατὰ τὰ μεσάνυχτα, καὶ ἀφ' οὗ χαράξῃ ἐπὶ τῆς γῆς κύκλον διὰ *μαυρομάτικου* *μαχαΐριου*, κάθηται ἐντὸς τοῦ κύκλου καὶ παίζει τὴν λύραν. Μετ' οὗ πολὺ φαίνονται ἐρχόμεναι πανταχόθεν νηρηίδες μετὰ τὸ πτερωτὸν βᾶδισμά των καὶ περικυκλοῦσιν αὐτόν. Ὁ σκοπὸς των δὲν εἶνε καλός, διότι ἐρχονται ἀπλῶς ἵνα κακοποιήσωσι τὸν λυριστὴν. Ἀλλ' ἡ ἀνωτέρα δύναμις, ἣν ἔδωκε τὸ *μαυρομάτικο* *μαχαΐρι* εἰς τὸν κύκλον, τὰς ἐμποδίζει νὰ ὑπερβῶσι τοῦτον, καὶ ἐν τῇ συναισθήσει τῆς ἀδυναμίας των καταφεύγουσιν εἰς τὸν δόλον. Καὶ προσπαθοῦσι νὰ κινήσωσι τὸν ἔρωτα τοῦ λυριστοῦ διὰ λόγων γλυκέων, δι' ἄκισμῶν ἐρασιμῶν καὶ ἁσμάτων γοητευτικῶν, ἀλλ' αὐτός, ἐὰν εἶνε φρόνιμος, *κάμνει πέτρα τὴν καρδίαν* καὶ ἐξακολουθεῖ νὰ *παίξῃ μετ' ἀπαθείας τὴν λύραν*.

— Μὰ δὲν τὴν ἔξερες, τῷ λέγουσι μετὰ τὴν ματαιώσιν τῶν δελεασμάτων. Τί τὴν παίζεις καὶ χάνεις κόπο ;

— Ἔτσι τὴν ἔμαθα, ἔτσι τὴν παίζω, ἀπαντᾷ ὁ λυριστής. Τί σὰς ἐγνοιάζει ;

— Μπά, τίποτε· μόνο ἂν θέλῃς σὲ μαθαίνομε νὰ παίζῃς λύρα μία φορά, λύρα ποῦ νὰ χορεύουνη κ' ἡ πέτρας.

Καὶ τὸν προσκαλοῦσι νὰ ἐξέλθῃ τοῦ κύκλου· ἀλλ' αὐτὸς κωφεύει καὶ μετὰ ἐπανειλημμένας ματαίας προτροπὰς ζητοῦσι μόνον τὴν λύραν. Ὁ λυριστὴς τὴν δίδει προσέχων νὰ μὴ ἐξέλθῃ ἢ χεὶρ ἢ ἄλλο μέλος τοῦ σώματός του ἔξω τοῦ κύκλου, ἄλλως τὸ μέλος ἐκεῖνο παραλύει (ζουγλαίνεται) ἢ ἀποκόπτεται. Μία τῶν νηρηίδων παίζει ἐπὶ τινὰς στιγμὰς τὴν λύραν, ἥτις ἐκπέμπει θεσπεσίους ἤχους, ἔπειτα τὴν ἐπιστρέφει πρὸς τὸν ἄνθρωπον δυσθύμως λέγουσα : — Πάρε τὴν. Ἐσὺ δὲν μὰς πιστεύεις νὰ ἔγῃς ἔξω, κ' ἐμεῖς θὰ σοῦ μάθωμεν ; . . .

Ἀλλ' ὁ λυριστὴς κωφεύει καὶ μετ' ἀπαθείας ἐπαναλαμβάνει τὰς ἀτέχνους του μελωδίας. Αἱ δὲ νηρηίδες, ἀπόφασιν ἔχουσαι νὰ προξενήσωσιν αὐτῷ ἔστω καὶ μικρὰν βλάβην, καὶ ἐλπίζουσαι νὰ ἐκβάλῃ ἐκ τοῦ κύκλου τὴν χεῖρά του, ἐπαναλαμβάνουσι πολλάκις τὸ πείραμα. Ὅταν μετὰ πολλὰς ματαίας ἐπαναλήψεις φωνήσῃ ὁ

ἀλέκτωρ, μὴ θέλουσαι νὰ καταληφθῶσιν ὑπὸ τῆς ἡμέρας, ζητοῦσιν οἶαν δῆποτε θυσίαν παρὰ τοῦ λυριστοῦ ὡς δίδακτρον οὗτος δὲ γνωρίζων ὅτι ἡ ἡμέρα τὰς διώκει, ἐξάγει τὸ ἄκρον τοῦ μικροῦ τοῦ δακτύλου, ὅπερ ἀμέσως κόπτεται ὑπὸ τῶν αἰμοχαρῶν νηρηίδων. Ἀλλ' ἐὰν αἱ θυγατέρες τῶν ποταμῶν εἶνε αἰμοχαρεῖς, τηροῦσιν ἐν τοσούτῳ τὸν λόγον αὐτῶν μεθ' ἵπποτικῆς ἀκριβείας, καὶ ἐντὸς ὀλίγου ὁ ἄνθρωπος διδάσκεται τὴν θαυμασίαν ἐκείνην μουσικὴν, μεθ' ὃ αἱ νηρηίδες γίνονται ἄφαντοι.

Ἡ δοξασία αὕτη ἀνήκει εἰς τοὺς κατοίκους τῶν νοτιοανατολικῶν προπόδων τῆς Ἰδῆς, ἥτοι τῆς κατὰ Μεσαρᾶς, ὅπου ὁ καλὸς *λυράρης* ἐπαινούμενος παρ' ἄλλων ὅτι *ἔχει καλάς κοτυλαίς* ἐναδρύνεται λέγων : — Ἄμ' εἶντα θαρρεῖτε ; Ἐγὼ τὴν λύρα τὴν ἔμαθα ἔς τὸ σταυροδρόμι!

Τελώνια. Τὰ βρέφη ἀποθνήσκοντα ἀβάπτιστα γίνονται μικροὶ δαίμονες μετὰ μαῦρα πτερά. Καὶ ἱπτάμενα εἰς τὸν ἀέρα καταρῶνται τὸν ἰέρα, ὅστις τ' ἀφήκεν ἀβάπτιστα καὶ λιθοβολοῦσι καὶ βασκαίνουσιν, ὡς δαίμονες, τοὺς διαβάτας. Ἐὰν δὲ τις διέλθῃ ἐν καιρῷ νυκτός καὶ ἰδίως κατὰ τὰ μεσάνυχτα ἐκ τοῦ μέρους, εἰς ὃ ἔχουσι ταφῆ ἢ ῥιφθῆ, τὰ ἀκούει κλαυθμηρίζοντα καὶ βλέπει σπινθῆρας καὶ φλόγας.

Ὑδωρ. Ἰδοῦ ὅτι καὶ τὸ ὕδωρ τὸ νομιζόμενον ἀθώωτατον δὲν εἶνε πάντοτε τοιοῦτον.

Οἱ ποιηταὶ ἀποκαλοῦσι τὰς κρήνας φλυάρους, καὶ ποτὲ δὲν ταῖς ἀποδίδουσι τὴν ἀνάπασιν τοῦ Μομφέως. Οἱ Κρήτες θεβαιοῦσι τὸναντίον τὸ ὕδωρ τῶν ποταμῶν καὶ τῶν κρηνῶν κοιμᾶται ἐπὶ μίαν ὥραν καθ' ἐκάστην νύκτα· καὶ τότε βέει γαληνιαῖον καὶ σιγηλόν. Ὁ θέλων νὰ πῆ κατὰ τὴν ὥραν ἐκείνην πρέπει νὰ τὸ ἐξυπνήσῃ ταράσσον αὐτὸ διὰ τῆς χειρὸς του ἀπαλῶς· ἄλλως τὸ ὕδωρ ἀγανακτεῖ καὶ «τοῦ παίρνει τὸ νοῦ του».

Κατὰ τὰς νύκτας τῶν *δριμῶν* τοῦ Αὐγούστου, ἐπίσης δὲ καὶ κατὰ τὴν νύκτα καθ' ἣν *γυρίζει τὸ φεγγάρι κη ἀρχίζει τὸ νηὸν* δὲν πρέπει νὰ πῆν τις ὕδωρ, διότι ἡ ἀσθεὶς ἢ *χάρει τὸ νοῦ του*. Ἐν τῇ δευτέρᾳ περιπτώσει εὐρίσκομεν σχέσιν τινὰ πρὸς τὴν δοξασίαν, ὅτι ἡ σελήνη ἐξασκεῖ ἐπιρροὴν ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ τὰς μαγικὰς ἐκείνης ιδιότητας.

I. Δ. ΚΟΝΔΥΛΑΚΗΣ